

תפ"ח 6702/07/15 - מדינת ישראל נגד איברהים עסידה, פארס אנטילי, עיסא עסאספה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 6702-07-15 מדינת ישראל נ' עסידה(עציר) ואח'
לפני: 08 ספטמבר 2016

כב' השופט מנחם פינקלשטיין, סג"נ, אב"ד כב' השופטת ליאורה
ברודי, כב' השופט רמי אמיר
המאשימה מדינת ישראל

נגד
הנאשמים

1. איברהים עסידה (עציר)
2. פארס אנטילי (עציר)
3. עיסא עסאספה (עציר)

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד שרה טל

ב"כ הנאשם 1 עו"ד פריינטי

ב"כ הנאשם 2 עו"ד אבנון

ב"כ הנאשם 3 עו"ד בן-נון

הנאשמים הובאו על ידי שב"ס

גזר דין

כללי

1. הנאשם 1, איברהים בן עלי אבו עסידה, הנאשם 2, פארס בן ג'ברין אנטילי, והנאשם 3, עיסא בן מוחי-אלדין עסאספה (להלן גם: "**הנאשמים**"), הורשעו בפנינו ביום 10.5.16, במסגרת הסדר טיעון, על יסוד הודייתם בכתב אישום מתוקן - בעבירות של **קשירת קשר לביצוע פשע** (עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**")), **הריגה** (עבירה לפי סעיף 298 יחד עם סעיף 29 לחוק) ו**חטיפה** (עבירה לפי סעיף 369 יחד עם סעיף 29 לחוק).

התיקון העיקרי בכתב האישום לעומת כתב האישום המקורי הוא בהמרת עבירת הרצח שיוחסה לנאשמים מלכתחילה לעבירה של הריגה. בעקבות זאת גם שונתה העבירה של חטיפה לשם רצח או סחיטה לפי ס' 372 לחוק

לעבירת הסחיטה, הקלה יותר, לפי סעיף 369 לחוק. לעומת זאת, לא הייתה כל הסכמה בין הצדדים לעניין העונש.

העובדות לפי כתב האישום המתוקן

2. ברקע לכתב האישום המתוקן צוין כי בין השנים 2014-2015, התגלע סכסוך בין עיסא דבאבסה (להלן: "המנוח") ומשפחתו לבין גורמים מכפר יאטה (שבדרום הר חברון). המנוח הוא תושב הרשות הפלסטינית, ובמועד הרלוונטי לכתב האישום הוא התגורר ברחוב קפלן בעיר לוד.
3. הנאשם 1 היה בעליו של רכב הסעות מסוג פולקסוואגן, מ.ר. 3559760 (להלן: "רכב ההסעות"). עובר ליום 27.7.15, מסיבה שאינה ידועה במדויק למאשימה, קשרו הנאשמים קשר לחטוף את המנוח ולפגוע בו (להלן: "הקשר"). ביום 27.5.15 בשעה 5:00 נפגשו שלושת הנאשמים ונסעו יחדיו ברכב ההסעות.
4. בשעה 5:30 ירד המנוח מביתו והחל לצעוד לכיוון מקום עבודתו. המנוח צעד ברחוב ההסתדרות, ובהגיעו לצומת הרחובות ההסתדרות-שלמה המלך (להלן: "הצומת"), חצה את הכביש במעבר חציה. בשעה 5:50 הגיעו הנאשמים לצומת כשהם ברכב ההסעות, ובעוד המנוח על מעבר החציה, הסיטו את הרכב לכיוונו ופגעו בו במכוון עם חזית הרכב (להלן: "הפגיעה"). מיד לאחר הפגיעה, ירדו הנאשמים מהרכב, ניגשו למנוח, והיכו אותו בחוזקה, הלמו בו באמצעות חפץ ארוך ונוקשה ודקרו אותו באמצעות חפץ חד בעל לפחות שפה אחת מושחזת. המנוח ניסה להיאבק בנאשמים, אך חרף התנגדותו, הם גררו אותו והעלו אותו בכוח לרכב, שם המשיכו להכותו ולדוקרו.
5. מיד לאחר שהעלו הנאשמים את המנוח לרכב ההסעות, עלו גם הם לרכב ונמלטו מהמקום בנסיעה. הנאשמים נסעו ברכב ההסעות, כשהמנוח אתם, בכביש 6 לכיוון דרום, והגיעו לאזור נבטים והר בריח. בהמשך היום, בנסיבות שאינן ידועות למאשימה, נמצאה גופתו של המנוח בשטחי הרשות הפלסטינית, באזור היישוב בני נעים שבדרום הר חברון.
6. למנוח נגרמו שתי דקירות (קטלניות) בחזה, אשר חדרו ופגעו בלבו. כן נגרמו למנוח פצעי קרע בראשו, שבעומקם שברים מרוסקים, בשני מוקדים לפחות - באזור עורפו ובסמוך לארובת העין השמאלית. הנזק בראשו של המנוח החיש את מותו.
7. כמו כן, בנוסף לפצעי הדקירה הקטלניים ולחבלות הראש המתוארים לעיל, נגרמו למנוח פציעות וחבלות חמורות כדלקמן: שלושה פצעי דקירה וחתך/דקירה בגו ובגפיים; פצעי שפשוף ודימום תת עורי במותן הימנית, בשכם הימנית ובירך הימנית; פצעי שפשוף ושריטות בגפיים העליונים והתחתונים.
7. במעשיהם אלה קשרו הנאשמים קשר לבצע פשע, ובצוותא חדא חטפו את המנוח בכוח וגרמו למותו, בין בעצמם ובין על-ידי אחרים.

על הסדר הטיעון

8. ב"כ המאשימה הסביר מה היו השיקולים שבבסיס הסדר הטיעון והתיקון לכתב האישום. מדובר בתיק המבוסס (בנושא המוות להבדיל מהחטיפה) על ראיות נסיבתיות, והקושי העיקרי מבחינת המאשימה היה הפער, מבחינת הזמן והמקום, בין הנקודה שאלה הגיעו הנאשמים עם המנוח (אזור נבטים והר בריח), לבין הנקודה שבה נמצאה גופתו של המנוח (בשטחי הרשות הפלסטינית, באזור היישוב בני נעים בדרום חברון), כ-8-9 שעות לאחר אירוע החטיפה. החטיפה הייתה כאמור בעיר לוד, והיא תועדה בסרטון שהוצג לעיונו. פער הזמנים והמקום מאפשר להעלות טענות שונות לגבי אופן מותו של המנוח, שעליו אין כאמור ראיות ישירות. קושי נוסף, משני, נעוץ היה בצורך להביא עדים משטחי הרשות הפלסטינית, שיעידו על אודות מצב הגופה בזמן מציאתה.

9. הצדדים הגיעו להסדר הטיעון לאחר הליך גישור ממושך בפני כב' השופטת ברנט. בגישור הוסכם שהמאשימה תהיה רשאית להציג, במסגרת הטיעונים לעונש, את סרטון מצלמות האבטחה, שבו רואים את חטיפת המנוח ואת האלימות שהופעלה כלפיו על ידי הנאשמים; באי כוח הנאשמים יוכלו לטעון, באותה מסגרת, כי על פי העולה מחומר הראיות יש קשר בין הסכסוך המתואר ברקע לכתב האישום (לעיל, ס' 2), לבין יתר המתואר בכתב האישום. הוסכם כי מעבר לכך לא יוכלו הצדדים לטעון לעובדות נוספות.

ראיות לעונש

מטעם המאשימה

10. **קמל דבאסי**, דודו של המנוח, סיפר כי המנוח, בן 39 במותו, היה נשוי לשלוש נשים ואב ל-12 ילדים. המנוח היה אח בכור ל-7 אחים ו-4 אחיות. אביו של המנוח נפטר לפני כ-20 שנה, והמנוח תפקד בעקבות כך כאב גם לאחים שלו. עוד סיפר דבאסי כי המנוח עבד כפועל בניין, והיה יוצא לעבוד מדי יום בשעה 5:00 בבוקר.

11. הוצג בפנינו כאמור תיעוד וידאו של האירוע בצומת.

12. המאשימה הגישה העתק מהרישום הפלילי של הנאשם 1 (ע/1) ושל הנאשם 3 (ע/2).

לנאשם 1 הרשעה אחת משנת 2004 בעבירה של תגרה במקום ציבורי, שבגינה הוטל עליו עונש מאסר על תנאי.

לנאשם 3 שמונה הרשעות מהשנים 2003-2015, בעבירות אלימות, רכוש וסמים. הוא נדון, בין השאר, למספר עונשי מאסר (הממושך ביניהם לתקופה של 18 חודשים).

לנאשם 2 אין עבר פלילי.

ראיות מטעם הנאשמים

13. הוגש לנו הסכם סולחה מיום 25.7.15. בהסכם הסולחה צוין כי טקס הסולחה נערך "**בעקבות אירוע שבו**

נחטף המנוח עיסא דבאבסה על ידי אברהים עלי אבו עסידה ופארס גברין אבו אנטילי [הנאשמים 1 ו-2]. צוינה בו חטיפת המנוח ולא מותו. שמו של הנאשם 3 לא הוזכר בהסכם הסולחה. לפי הסכם הסולחה, שולם למשפחת המנוח סכום שווה ערך ל-825,000 ₪.

דברי הנאשמים לעונש

14. הנאשם 1 הביע חרטה וציין את תקוותו להמשיך בחייו. הנאשם 2 הביע את צערו לגבי חלקו במעשה. הנאשם 3 ציין כי הוא לוקח אחריות על חלקו במעשה, וכי הוא חש צער ומביע חרטה.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה

15. ב"כ המאשימה התייחס לנסיבות הקשורות לביצוע העבירה:

א. מדובר באירוע מתוכנן מראש. סרטון האירוע מלמד על ביצוע החטיפה והאלימות בקור רוח, והנאשמים אינם נראים כמי שממהרים או חוששים במיוחד. ב"כ המאשימה טען כי ראוי שהעונש אשר יגזר על הנאשמים ישקף את ההבדל בין המקרה שלפנינו, שבו המעשה העברייני תוכנן מראש בקפידה, לבין מעשים של הריגה בתאונות דרכים או בדקירות בלתי מתוכננות שנעשו בלהט הרגע.

ב. שלושת הנאשמים השתתפו באירוע במידה שווה, ואין להבחין בין חלקו היחסי של נאשם מסוים לבין חלקו היחסי של נאשם אחר.

ג. הסיבה לתקיפת המנוח ולחטיפתו אינה ידועה למאשימה, אך ברי כי המנוח לא התגרה בנאשמים כשחצה את הכביש בדרכו לעבודתו. ב"כ המאשימה אישר כי יש בתיק החקירה אינדיקציה לקשר בין הסכסוך של המנוח ומשפחתו עם גורמים מכפר יאטה לבין האירועים המתוארים בכתב האישום. ואולם בעניין זה הטעים ב"כ המאשימה שאין בכך כדי להפחית מחומרתם הרבה של המעשים ולמתן את העונש של מי שחטפו והרגו את המנוח; וכי על כל פנים, הנאשמים אינם מכפר יאטה, והם אינם חלק מהסכסוך.

ד. הן תיאור האירוע בכתב האישום המתוקן והן החלק המתועד בסרטון מלמדים כי מעשיהם של הנאשמים היו ברוטליים ואכזריים מאוד, עד כדי התעללות במנוח. המעשים מלמדים, למצער, על אדישות מוחלטת לחיי אדם.

16. אשר **לעבר הפלילי**, ציין ב"כ המאשימה כי לנאשם 3 יש אמנם עבר פלילי משמעותי יותר, אך מאחר שניתן להתרשם מהסרטון ומעובדות כתב האישום המתוקן כי חלקם של הנאשמים שווה למעשה, אין המאשימה סבורה שצריכה להיות השפעה לסוגיית העבר הפלילי על העונש בענייננו.

בכל הנוגע להודיית הנאשמים, טען ב"כ המאשימה תחילה כי אין להתחשב כלל בהודיית הנאשמים, וכי "ההתחשבות נעשתה בכך שירד לעונשם הסיכון של מאסר עולם וזו הטבה מאוד משמעותית (עמ' 33 לפרוטוקול). בהמשך דבריו נסוג מעט וציין כי "עיקר ההקלה" ניתנה לנאשמים בשלב תיקון כתב האישום (עמ' 34).

לגבי הסכם הסולחה, ציין ב"כ המאשימה כי הנאשם 3 ומשפחתו אינם חלק מהסכם זה.

17. **פסיקה מטעם המאשימה** - ב"כ המאשימה הפנה לפסיקה רבה, אך ציין שלדעתו פסיקה זו מתייחסת למקרים חמורים פחות, הואיל ואין מדובר בהם במקרים מתוכנים, וכן לא בהריגת אדם לאחר חטיפתו:

א. ע"פ 1475/15 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (15.3.16) - המערער, קטין, הורשע בהריגה לאחר ניהול הוכחות. המערער חתך נער באמצעות סכין יפנית, דלק עם חברו אחרי הקורבן, והחבר הוא שדקר בסופו של דבר את דקירת המוות, באמצעות סכין מטבח. למערער היה עבר פלילי, אך גם נסיבות חיים קשות. בית המשפט המחוזי גזר על המערער עונש מאסר של 11 שנים. בבית המשפט העליון הוחמר עונשו ל-12 שנות מאסר. ב"כ המאשימה ציין כי באותו עניין לא ניתן משקל לעובדה שהדקירה הקטלנית בוצעה בידי אחר.

ב. ע"פ 329/13 **ורגס נ' מדינת ישראל** (9.3.14) - המערער הורשע, במסגרת הסדר טיעון, בהריגה ובשיבוש מהלכי משפט, והושת עליו עונש מאסר של 16 שנים (מתחם הענישה שנקבע: 14-20 שנה). המערער, בעל ידע והכשרה בתחום אמנויות הלחימה, חשד כי חברתו והמנוח מקיימים קשר מיני. במהלך ויכוח בין המערער למנוח תקף המערער את המנוח והיכה אותו, תוך שהוא עושה שימוש בידע ובהכשרה המיוחדים שהיו לו. למנוח נגרמו חבלות אשר הביאו למותו. המערער "ניקה" את הזירה ונמלט. הוא היה ללא עבר פלילי, עלה לישראל מספר שנים עובר לאירוע ושירת בצבא. בית המשפט העליון לא התערב בעונש המאסר (וראו תקדים נוסף שהובא על ידי המאשימה, שבו הורשע הנאשם בהריגה על רקע רומנטי ונדון ל-18 שנות מאסר: ע"פ 6795/05 **אואנינו נ' מדינת ישראל** (29.1.07)).

ג. ע"פ 588/07 **שמילה נ' מדינת ישראל** (28.2.08) - המערער הורשע על פי הודייתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של הריגה ובעבירה של החזקת סכין שלא כדין. המערער דקר אדם בלבו, בעקבות סירובו לתת לו סיגריה. בית המשפט המחוזי גזר עליו עונש של 20 שנות מאסר. בית המשפט ציין בגזר דינו את חומרתם הרבה של המעשים, את עברו הפלילי של המערער ואת התסקיר השלילי בעניינו. בית המשפט העליון דחה את הערעור על גזר הדין.

ד. ע"פ 1456/01 **חדד נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של הריגה ונידון לעונש של 20 שנות מאסר, לאחר שתקף ודקר למוות אדם אשר ביקש ממנו להיזהר בחניית רכבו. בית המשפט העליון דחה את הערעור על גזר הדין.

ה. ע"פ 1864/11 **דוידוב נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע, על יסוד הודייתו, בעבירה של הריגה ונגזרו עליו 19

שנות מאסר. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, הגיע המערער לדירתה של אישה קשישה בכוונה לגנוב ממנה את ארנקה. בין השניים התפתח עימות שבמהלכו שרטה הקשישה את המערער, והוא היכה באגרופו בפניה. כתוצאה מהמכה נחבט ראשה במשטח נוקשה ונגרמו לה פגיעות ראש שהובילו למותה. בערעור לבית המשפט העליון התבקשה הקלה בעונש, הואיל וההמתה הייתה אגב גניבה, ללא שימוש בסכין וללא כוונה לגרום למוות. בית המשפט העליון דחה את הערעור, והדגיש את כיעורן המוסרי של עבירת שוד או גניבה מקשים ושל הפקרת הקורבן לנפשו.

ו. תפ"ח 13281-12-12 **מדינת ישראל נ' טוויל** - המערער הורשע על פי הודייתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת הריגה ובעבירה של שיבוש הליכי משפט, ונגזרו עליו 19 שנות מאסר. באותו עניין הבחין המערער תוך כדי נסיעה במנוח שעמו היה מסוכסך. המערער ירד מהרכב, הלך לעבר המנוח כשהוא אוחז בידו בלום ברזל, ובאמצעותו היכה בחוזקה בראשו של המנוח. המנוח איבד את הכרתו, והמערער הותיר אותו במקום כשהוא מדמם מראשו. למנוח נגרם שבר בגולגולת, שכתוצאה ממנו מת. בנוסף, ביצע המערער מספר פעולות לשיבוש החקירה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין 16 ל-20 שנות מאסר.

יצוין כי בערעור על חומרת העונש (ע"פ 7179/14 **טוויל נ' מדינת ישראל**, 22.11.15) לא מצא בית המשפט העליון להתערב במתחם שנקבע, הגם שציין כי קיימים פסקי דין שבהם נקבעו מתחמי ענישה מתונים יותר במקרים דומים. עם זאת הוקל עונשו של המערער לנוכח נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה (הודייתו של המערער, נטילת האחריות והחרטה הכנה, התנהגותו החיובית במשך שנים עובר להעמדתו לדין והמלצת שירות המבחן). העונש הועמד על 17 שנות מאסר.

ז. ע"פ 7979/01 **צ'רניקוב נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע בבית המשפט המחוזי בעבירת רצח, אך בדיון בערעור בבית המשפט העליון הומרה ההרשעה, בהסכמה, לעבירה של הריגה, ונגזרו על המערער 18 שנות מאסר. באותו עניין, לאחר ויכוח שבמהלכו דחפה המנוחה את המערער וביקשה לתקוף אותו בסכין, דקר המערער את המנוחה באותה סכין בשתי דקירות שפגעו בריאתה, והותיר אותה כשהיא מדממת עד שמתה.

ח. ע"פ 4705/11 **פרץ נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע בעבירת הריגה, לאחר ניהול הוכחות, ונידון ל-18 שנות מאסר. באותו עניין הגיע המערער לגן ציבורי והבחין במנוח. בין השניים פרצה תגרה, שבמהלכה דקר המערער את המנוח דקירה קטלנית באזור הלב. בית המשפט דחה את הערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין. נסיבות חייו של המערער לא היו קלות אמנם, ואולם, נקבע כי מדובר ברף הגבוה של עבירת ההריגה, שביצוע המעשה באמצעות סכין מחייב אף הוא החמרה, ושלמערער יש עבר פלילי מכביד.

ט. ע"פ 5373/12 **אבורמד נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של הריגה, איומים והפרת הוראה חוקית. הוא נדון ל-17 שנות מאסר. המנוח וחבריו הגיעו לאזור מגוריו של המערער, וכאשר ראה אותם המערער, אמר למנוח כי אין לערבים מה לחפש במקום. בין השניים התפתח ויכוח, ובהמשך הלך המערער וחזר למקום מצויד בסכין ומוט ברזל. הוא היכה את המנוח באמצעות המוט, ולאחר מכן דקר אותו בסכין מספר פעמים, מעשים שגרמו למותו. בית המשפט העליון דחה את הערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין, וקבע כי נסיבות

אותו אירוע מציבות את עבירת ההריגה על רף גבוה ביותר.

י. תפ"ח 7632-12-11 **מדינת ישראל נ' בייב** - הנאשם הורשע על פי הודייתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בעבירה של הריגה, ונידון ל-13 שנות מאסר (מתחם העונש נקבע בין 10 ל-16 שנות מאסר). באותו עניין בילה הנאשם, הסובל מפגיעה מוחית, יחד עם המנוח, חברו, והשניים שמו משקאות אלכוהוליים. המנוח התגרה בנאשם, והנאשם תקף את חברו באגרופים ולאחר מכן חנק אותו למוות.

יא. ע"פ 1961/15 **גזית נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע על פי הודייתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של חטיפה לשם ביצוע רצח או סחיטה, ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה, כניסה והתפרצות למקום מגורים, תקיפה בנסיבות מחמירות, ועבירות נוספות. נגזרו עליו 8.5 שנות מאסר. המערער היה בן זוגה של המתלוננת והתגורר עמה ועם ילדיה, אך לבקשת המתלוננת ניתן נגדו צו הגנה שהטיל עליו איסורים ביחס ליצירת קשר עמה. כאשר שהה המערער במעצר בית בבית הוריו במסגרת הליך פלילי אחר, הוא יצא מהבית בכוונה לחטוף את המתלוננת ולפגוע בה. המערער חטף את המתלוננת ממיטתה לרכבה, ושם ניסה להתאבד, כשגם המתלוננת ברכה, באמצעות חיבור צינור לפתח צינור המפלט של הרכב. לבסוף הצליחה המתלוננת להיחלץ מהרכב ולנוס על נפשה.

בית המשפט העליון דחה את הערעור על גזר הדין: "**קשה להפריז בחומרתה של המסכת האלימה והמסויטת של המעשים שביצע המערער במתלוננת לאורך שעות באישון לילה, כשהוא פורץ לביתה, גורר אותה ממיטתה באלימות אל רכבה ומסיע אותה למקום מבודד כשידיה כבולות ופיה חסום והיא נתונה בחרדת מוות**" (ס' 7). בית המשפט העליון הדגיש גם את החומרה שבתכנון המדוקדק אשר קדם למעשים (פסק דין נוסף שהובא על ידי המאשימה, ועניינו חטיפה בנסיבות פחות חמורות, הוא ע"פ 2616/15 **מנסור נ' מדינת ישראל** (14.6.15)).

יב. ע"פ 3242/12 **אלמוני נ' מדינת ישראל** - המערער הורשע, על פי הודייתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, הדחה בחקירה, חטיפה, איומים וקשירת קשר לפשע, ונידון ל-13 שנות מאסר. המערער והמתלוננת היו בני זוג. על רקע רצונה של המתלוננת להיפרד ממנו, איים המערער על המתלוננת בסכין לבל תיפרד ממנו. לאחר שנוכח לדעת כי המתלוננת עומדת על דעתה להיפרד ממנו, הגיע המערער למקום עבודתה של המתלוננת וטמן לה מלכודת כשביקש ממנה להסיע אותו לביתו, ואז דקר אותה 18 דקירות בחלקי גוף שונים. לאחר מכן חטף את המתלוננת ונסע ברכב במשך כשעה וחצי, כשהמתלוננת הפצועה והמדממת לצדו, והוא הסביר לה שעליה לומר שאדם אחר דקר אותה. גם כשהשהה בתא המעצר, ביקש מאדם אחר לסייע לו באיתורו של מי שיגרום למתלוננת חבלה חמורה. בית המשפט העליון ציין כי העונש שנגזר אינו קל, אך מדובר בעונש שהולם את הנסיבות הקשות של המקרה, ועל כן אין הצדקה להתערבותו.

ב"כ המאשימה טען כי שילובם של עבירת החטיפה ועבירת ההריגה במקרה זה מחייב הטלת עונש חמור יותר מהעונשים שהוטלו בפסיקה דלעיל. הוא ציין כי בחלק מהמקרים שאליהם הפנה, הומר האישום מרצח להריגה בעקבות הודיה בהריגה, ובית המשפט הטיל עונשי מאסר כבדים חרף ההודיה.

18. ב"כ המאשימה הסכים כי יש לקבוע במקרה זה מתחם ענישה אחד בלבד. הוא טען, שאם במקרים של

הרשעה בעבירת הריגה בתאונות דרכים ושל מקרי דקירה קטלנית חלה החמרה בענישה, עד קביעת מתחם של 16-20 שנות מאסר, הרי שבעניינו, בשל התכנון, וכן בשל החטיפה האלימה, הנוספים להריגה, הרי המתחם הראוי הוא מתחם גבוה יותר, שלדעתו צריך לעמוד על **20-26** שנות מאסר. הוא ביקש להעמיד את עונשו של כל אחד מהנאשמים על **24** שנות מאסר.

19. כן ביקש ב"כ המאשימה להטיל עונש של מאסר על תנאי, וחייב בפיצויים לטובת משפחת המנוח. ב"כ המאשימה הסכים שבית המשפט ייקח בחשבון את העובדה שבמסגרת הסולחה שילמו הנאשמים 1 ו-2 סך של למעלה מ-800,000 ₪ למשפחת המנוח, והשאיר את גובה הפיצוי לשיקול דעתו של בית המשפט. לדעתו, אין הקלה זו חלה על הנאשם 3 שאינו חלק מהסכם הסולחה. בנוסף, ביקש ב"כ המאשימה כי בית המשפט יורה על חילוטו של רכב ההסעות אשר שימש לדריסת המנוח ולחטיפתו.

ב"כ הנאשם 1

20. ב"כ הנאשם 1, עו"ד יוסי פריינטי, ציין כי מרשו הוא אדם צעיר כבן 32 שנה, נשוי לשתי נשים ואב לשבעה ילדים. הנאשם 1 חי חיים נורמטיביים עד לאירוע זה, והוא מפרנס יחיד של משפחתו בעבודתו כנהג. עברו הפלילי נקי, למעט הרשעה אחת משנת 2004 בעבירה של תגרה במקום ציבורי, והמאסר הצפוי לו יהיה מאסר הראשון. הסנגור ביקש לתת משקל לעובדה שהנאשם 1 הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, ובכך לקח אחריות על המעשה, הביע חרטה וחסך את ניהולו של משפט ארוך ומורכב.

21. הסנגור טען כי המנוח היה חי כששהה ברכב, ולכן קיים נתק משמעותי בין השלב שבו הגיעו הנאשמים והחטוף לנבטים, לבין השלב, המאוחר, שבו נמצאה גופתו של המנוח בשטחי הרשות הפלסטינית. כן ביקש עו"ד פריינטי להדגיש את הסכסוך שברקע לביצוע העבירה - סכסוך עז בין גורמים מכפר יאטה לבין המנוח ומשפחתו, משפחת דבאבסה.

עוד ביקש הסנגור לתת משקל להסכם הסולחה שהוגש. נטען כי הסכום ששולם הוא סכום גבוה מאוד, וכי הפסיקה הכירה בחשיבותו, גם לעניין העונש, של מנהג הסולחה.

22. ב"כ הנאשם 1 הציע לקבוע במקרה זה מתחם ענישה של **7-10** שנים, וסבור שיש להעמיד את העונש קרוב יותר ל-**10** שנים. הסנגור הפנה לפסיקה הבאה:

א. תפ"ח 6835-08-08 **מדינת ישראל נ' בן עאצם צואן** (17.9.09) - באותו עניין הורשעו חמישה נאשמים על פי הודייתם, באישום הראשון, בעבירות של קשירת קשר, חטיפה והריגה. הנאשמים 1-3 הורשעו על פי הודייתם גם באישום השני, בעבירות של ניסיון לרצח, קשירת קשר לרצח וחבלה בכוונה מחמירה. באותו עניין קשרו הנאשמים 1-5 קשר לחטוף את המנוח שבאישום הראשון, ובנוסף קשרו נאשמים 1-3 קשר לרצוח את הנפגעים שבאישום השני. הודיות הנאשמים באו במסגרת הסדר טיעון המתייחס גם לעניין העונש. בית המשפט המחוזי מרכז ציין כי הסדר הטיעון אמנם אינו משקף את מדיניות הענישה הראויה למעשים ולנאשמים שבפניו, אך בחר לכבד את

ההסדר. הנאשמים 2-1 נדונו ל-18 שנות מאסר; הנאשם 3 נדון ל-20 שנות מאסר; והנאשמים 4-5 נדונו ל-12 שנות מאסר.

ב. תפ"ח 30634-12-11 **מדינת ישראל נ' ח'טיב** (23.2.14) - הנאשם אשר הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירת הריגה, בעבירה בנשק, ובהשמדת ראיות ושיבוש מהלכי משפט, נידון ל-16 שנות מאסר. הנאשם הצטייד ברובה וארב למנוח בסמוך לביתו, וכשזה יצא מהבית ונכנס למכוניתו, ירה בו הנאשם והרגו.

ג. תפ"ח 50622-12-10 **מדינת ישראל נ' גהאלין** (12.11.11) - המערער הורשע על יסוד הודייתו בכתב אישום מתוקן (שהוגש נגד ארבעה נאשמים), בעבירות של הריגה, פציעה בנסיבות מחמירות, נשיאת נשק וקשר לפשע. המערער הודה כי ירה מספר כדורים לעבר רכב, וזאת תוך עקיפה ומטווח קצר יחסית. הירי נעשה כחלק ממסע נקמה מתוכנן שנועד לפגוע בנהג הרכב, בעקבות סכסוך שהתגלע בינו לבין קרוב משפחתו של המערער. כתוצאה מהירי נגדם אחר שישב ברכב, ונהג הרכב נפצע. על המערער נגזרו 13 שנות מאסר. בהסדר הטיעון הגבילה עצמה המאשימה לעונש של 15 שנות מאסר.

יצוין כי הוגש ערעור על חומרת העונש, אך בית המשפט העליון דחה את הערעור, תוך שציין כי המאשימה **הקלה עם המערער** בכך שהסכימה לרף עונש עליון, ושאל בית המשפט המחוזי בא לקראת המערער בכך שלא השית עליו עונש מאסר בהתאם לאותו רף עליון (ע"פ 7651/11 **ג'האלין נ' מדינת ישראל** (29.9.13)).

ד. תפ"ח 4545-07-08 **מדינת ישראל נ' עבד אל קאדר** (12.7.09) (להלן: "עניין **עבד אל קאדר**") - הנאשמים 1 ו-2 הורשעו על יסוד הודייתם בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וחטיפה. הנאשם 2 הורשע גם בעבירה של הריגה. באותו עניין קשרו הנאשמים ואחרים קשר לחטוף אדם בשם סלאמה. הנאשם 1 פנה לאדם אחר, שפנה מצדו לאחרים, לשם ביצוע החטיפה. כשנסע סלאמה ברכב אירעה תאונה, והאחרים הגיעו למקום התאונה והציעו לחלצו (לאחר שיום קודם לכן נעשה ניסיון לחטוף אותו). סלאמה עלה על רכבם, ובמהלך הנסיעה הוא הוחזק בכוח. הנאשם 1 הורה לאחרים למסור את סלאמה לנאשם 2 ולאנשים נוספים, שהסיעו את סלאמה למקום מבודד, הוציאו אותו מהרכב והיכו אותו. הנאשם 2 עזב את המקום, בעוד שהאנשים הנוספים המשיכו להחזיק בסלאמה ולהכות אותו, ובהמשך נורה סלאמה בראשו בידי מי מהאנשים הנוספים שנכחו במקום, והוא מת.

הסדר הטיעון כלל עונש מוסכם, שעיקרו 10.5 שנות מאסר לנאשם 1, ו-13 שנות מאסר לנאשם 2. בית המשפט המחוזי מרכז ציין כי הסדר הטיעון **אינו משקף את מדיניות הענישה הראויה למעשים שביצעו הנאשמים**, אך החליט לכבד את ההסדר.

ב"כ הנאשם 2

23. ב"כ הנאשם 2, עו"ד צבי אבנון, ציין כי מרשו נשוי ואב לארבעה ילדים, וכי אין לו עבר פלילי. הסנגור הדגיש כי לפי עובדות כתב האישום המתוקן, אין ידוע מתי מת המנוח, ומי דקר אותו למוות - האם מי מהנאשמים דקר את

המנוח למוות, או שמא היו אלה גורמים אחרים אשר הסבו למנוח את הפגיעה הקטלנית. כמו כן, אין ידוע האם הנאשמים עברו את הקו הירוק, ובאיזה מצב הגיע המנוח למקום שבו נמצאה גופתו. לפי כתב האישום המתוקן, קיים סכסוך שאינו קשור לנאשמים, כך שלא הנאשמים הם שחפצו במותו של המנוח. כמו כן, אין לדבריו אינדיקציה בתיק לכך שהנאשמים ידעו מהי מהות הסכסוך שבין שני הצדדים היריבים.

הסנגור טען כי לנוכח ניסוחו של כתב האישום המתוקן, שלפיו גרמו הנאשמים למותו של המנוח "**בין בעצמם ובין על-ידי אחרים**", לנוכח השאלות הבלתי פתורות שפורטו לעיל, וכן לאור העיקרון כי הספק חייב לפעול לטובת הנאשמים - יש להניח, לטובת הנאשמים, כי המוות בוצע על ידי אחרים, ולא על ידי הנאשמים. נטען כי אחריותם של הנאשמים, שהודו בהריגה, נובעת מכך שהיה עליהם לחשוב כי הם מעבירים את הקורבן לגורם אשר עלול ליטול את חייו.

24. ב"כ הנאשם 2 טען כי אין ללמוד לענייננו מהפסיקה שב"כ המאשימה הפנה אליה, הואיל ופסקי הדין מתייחסים לעונשים שנגזרו על המבצע הישיר של עבירת ההריגה, בעוד שבענייננו יש לצאת מנקודת הנחה שהמוות בוצע בידי אחרים, ולא ישירות על ידי הנאשמים.

הסנגור הפנה בעניין זה לע"פ 5136/08 **מדינת ישראל נ' לאלזה** (31.3.09). המדובר בלוחם מג"ב שהורשע בעבירות של הריגה, חטיפה לשם חבלה, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, שוד, ועבירות נוספות, ביניהן גם עבירות שונות של שיבוש מהלכי חקירה ומשפט. בית המשפט המחוזי גזר עליו 6.5 שנות מאסר, ובערעור המדינה לבית המשפט העליון הוחמר עונשו ל-8.5 שנות מאסר. באותו עניין, המערער ושלושה מחבריו לפלוגה יצאו למסע של התנכלות והתעללות בתושבי עיר חברון, שכלל ארבעה מעשי חטיפה והפעלת אלימות חמורה, ששיאם היה בדחיפתו של אחד החטופים מרכב שנסע במהירות גבוהה - מעשה שהביא למותו של הקורבן כתוצאה מחבטה חזקה של ראשו בכביש. הסנגור טען כי בהשוואה בין המקרים, עונשם של הנאשמים שבפנינו צריך להיות נמוך משמעותית מעונשו של לאלזה.

ואולם, יוער כבר עתה, כי ביחס לעונשו של לאלזה, נתן בית המשפט העליון שלושה טעמים לכך שההחמרה בעונש הייתה מסוימת בלבד: א. העובדה שערכאת הערעור איננה ממצה את הדין בקבלה ערעור על קולת העונש; ב. התסמונת הפוסט-טראומטית שממנה סבל המשיב; ג. הצורך בהלימה בין עונשו של המשיב לבין העונש שהוטל על אחד משותפיו.

25. לטענת ב"כ הנאשם 2, מתחם הענישה הראוי במקרה זה הוא **8-5 שנות מאסר**, או **9-6 שנות מאסר**. את העונש הציע להעמיד על **7 שנות מאסר**.

26. עו"ד אבנון התייחס להסכם הסולחה, וציין כי ההסכם נחתם כחודשיים לאחר האירוע נושא כתב האישום המתוקן, ומשמעות הדבר לטענתו היא, כי כל הצדדים להסכם "יודעים בדיוק מה חלקו של כל אחד בסיפור הזה". בהסכם הסולחה צוין מפורשות כי ההסכם בא "**בעקבות אירוע שבו נחטף המנוח עיסא דבאבסה על ידי אברהים עלי אבו עסידה ופארס גברין אבו אנטילי**". עו"ד אבנון טען, בחצי פה, כי מניסוח זה עולה שמשפחת המנוח רואה בנאשמים, ולמצער בנאשמים 1 ו-2 שצוינו בהסכם, כאחראים **לאירוע החטיפה** - ולא לגרימת מותו של המנוח.

אין לקבל כמובן טיעון זה של הסנגור. מה שמחייב הוא הודיית הנאשמים עצמם שהודו גם באחריותם למותו של המנוח. מעבר לנדרש נעיר, כי הסכם הסולחה נעשה בשלב שהנאשמים טרם הודו באחריותם למותו של המנוח, ועל כן אין תמה שצוינה בו חטיפת המנוח בלבד, שעליה לא היה חולק.

עוד נטען כי הסכום שסוכם ושולם הוא סכום גבוה מאוד, שיש להתחשב בו לעניין העונש, ואף להימנע בגינו מהשתתפותם. הסנגור אמר כי מוסכם על הנאשמים שהסכום ששולם הוא גם בשמו של הנאשם 3, אשר לא הוזכר מפורשות בהסכם הסולחה.

ב"כ הנאשם 3

27. ב"כ הנאשם 3, עו"ד איתי בן נון, ציין כי מרשו הוא אדם צעיר כבן 35 שנים, נגר במקצועו, נשוי (כיום - פרוד) ואב לשני ילדים בני שנתיים וארבע שנים. הגם שעברו הפלילי משמעותי יותר מזה של הנאשמים 1 ו-2, טען הסנגור כי אין מדובר בעבר מכביד המצדיק הבחנה בינו לבין שני הנאשמים האחרים. הסנגור ביקש לייחס משקל להודייתו של הנאשם 3, ללקיחת האחריות, ולקשיים שהיו צפויים לעלות בניהול התיק לולא ההודיה.

28. כמו עו"ד אבנון, גם עו"ד בן נון טען כי במסגרת גזירת דינם של הנאשמים יש לייחס משמעות רבה לכך שלפי כתב האישום המתוקן גרמו הנאשמים למותו של המנוח - **"בין בעצמם ובין על-ידי אחרים"**.

בעניין זה הפנה הסנגור לע"פ 4205/14 **בן יצחק נ' מדינת ישראל** (29.5.16) (להלן: "עניין בן יצחק"). באותו מקרה הורשע המערער, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של הריגה, חבלה בכוונה מחמירה, תקיפה בנסיבות מחמירות וכן החזקת סכין. נגזרו עליו 13 שנות מאסר. מדובר בבילוי לילי של צעירים שהסתיים במותו של אחד המבלים כתוצאה מדקירה. כתב האישום שהוגש באותו עניין ייחס למערער ולאדם נוסף את ביצוע העבירות בצוותא חדא, אך בית המשפט המחוזי זיכה את האדם הנוסף, וקבע כי המערער הוא מי שדקר בפועל את המנוח ואדם אחר. המדינה לא הגישה ערעור על הזיכוי.

בערעור לבית המשפט העליון טען המערער כי בית המשפט מחוזי טעה בכך שייחס לו את דקירתו של המנוח ושל האדם האחר, וכי הדוקר היה האדם הנוסף שזוכה, ומכל מקום, נותר ספק סביר בעניין זה. בית המשפט העליון קבע כי אכן ישנו ספק סביר בשאלה מי מבין השניים - המערער או האדם הנוסף - דקר את המנוח. ואולם, נמצא כי בנסיבות העניין אין בשינוי זה כדי להשליך על הרשעתו של המערער בעבירות שיוחסו לו, שכן יש להרשיעו כמבצע בצוותא. ההרשעה נשארה אפוא על כנה, ואולם, בשל הספק שנותר באשר לזהותו של הדוקר, וכן כדי לתת ביטוי לשיקול של צמצום הפער העונשי בין עניינם של שני מעורבים באותה פרשה כאשר נסיבותיהם דומות, סבר בית המשפט העליון כי ראוי להקל בעונשו של המערער (בית המשפט העליון התייחס להימנעותו של בית המשפט המחוזי מהרשעתו של האדם הנוסף בכל עבירה, ואת הימנעותה, המוקשית, של המדינה מהגשת ערעור על זיכוי זה). על כן הפחית בית המשפט העליון את העונש והעמידו על 10 שנות מאסר.

29. כן הפנה עו"ד בן נון לפסיקה הבאה:

א. ע"פ 8750/12 פלוגי נ' מדינת ישראל (12.5.14) - המערער הורשע, על פי הודייתו, בעבירות של הריגה, תקיפה הגורמת חבלה בנסיבות מחמירות וגניבה. נגזר עליו עונש מאסר של 8 שנים ו-3 חודשים. המערער וחבריו תקפו שני חסרי בית, שהיו שתויים וחסרי אונים, ללא כל סיבה והתגרות. בין היתר בעטו המערער וחברו הקטין בראשו ובפניו של אחד הקורבנות, וכתוצאה מכך נגרם מותו.

נציין כי באותו עניין הטעים בית המשפט העליון שבמקרים דומים אושרו עונשי מאסר כבדים בהרבה, וכי המאשימה הגבילה את עצמה במקרה זה לתקרת עונש של 9 שנות מאסר בלבד, וזאת אך ורק בשל קשיים ראייניים.

ב. ע"פ 3773/12 זגורי נ' מדינת ישראל (23.12.12) - המערער הורשע על פי הודייתו בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון. הוא נידון ל-12 שנות מאסר. המערער יחד עם אחרים קשרו קשר לפגוע במנוח, מתוך רצון לנקום בו על שפגע במערער בעבר, ועל רקע מאבקי שליטה בעולם העברייני. הם הצטיידו באקדח וערכו מעקבים. בתום מארב ירה המערער במנוח כשזה נכנס לרכבו, וכתוצאה מהירי נהרג המנוח. במסגרת הסדר הטיעון הצהירה המאשימה כי היא תעתור לעונש של 15 שנות מאסר בעניינו של המערער. בית המשפט העליון ציין ביחס לעונש כי בית המשפט המחוזי לא התעלם מהרקע להמתת המנוח והסבל שהסב המנוח למערער ולמשפחתו משך שנים, וכי ייתכן שאלמלא שיקולים אלה עונשו של המערער היה חמור יותר.

הסנגור טען כי מקרה זה, שבו המערער פגע בעצמו בקורבן, חמור יותר מהמקרה שלפנינו, שבו אין ידוע אם המערער או אחרים הם שהרגו את המנוח.

ג. ע"פ 7651/11 ג'האלין נ' מדינת ישראל שהוזכר לעיל (בסעיף 22. ג).

30. ב"כ הנאשם 3 הציע לקבוע בעניינו מתחם ענישה של 7-10 שנים, וציין שלדעתו אין בהכרח להעמיד את העונש ברף העליון. עוד ציין הסנגור כי הסולחה שנערכה היא בשם שלושת הנאשמים, כפי שאמר ב"כ הנאשם 2.

עוד בעניין הסולחה

31. לאחר הטיעון לעונש, הגישו ב"כ שלושת הנאשמים, ברשות בית המשפט, טיעון נוסף המתייחס לפסק הדין בע"פ 5998/15 מוחמד עקול נ' מדינת ישראל, שניתן בבית המשפט העליון ביום 27.6.16 (להלן: "עניין עקול"). באותו עניין הורשע המערער, על יסוד הודייתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של הריגה, תקיפה, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, ועבירות בנשק. המערער נכנס לשכונה בנצרת כשהוא נושא אלה ועל גופו מוסתר אקדח. קודם לכן הוא נטל חלק פעיל בקטטה באותה שכונה. אנשי הצד השני לקטטה הגיעו לשכונה כשהם מצוידים ברימון הלם. אחד מהם השליך את הרימון לכיוונו של המערער, והרימון חלף על פניו והתפוצץ בסמוך אליו. המערער, שנבהל מפיצוץ הרימון, שלף את האקדח והחל לירות מספר יריות לכיוון המקום שממנו נזרק הרימון. כתוצאה מהירי האמור נגדם ואדם נוסף נפגע קשות. בית המשפט המחוזי בנצרת קבע מתחם ענישה הנע בין 6 ל-14 שנות מאסר, וגזר את דינו של המערער ל-9 שנות מאסר.

בערעור טען המערער, בין היתר, כי בית המשפט המחוזי לא התחשב דיו **בסולחה** הכנה שנערכה בין הצדדים, לרבות בשיעור הפיצוי הכספי הגבוה (₪ 450,000) ששילם למשפחת המנוח. השופט ג'ובראן סבר כי יש להקל בעונשו של המערער בשל הסכמי הסולחה, ולהעמיד את עונשו על 7.5 שנות מאסר. השופטים הנדל וסולברג סברו אף הם כי יש להקל בעונש באותו שיעור, אך ציינו כי לשם כך אין די בסולחה בלבד. הפחתת העונש בוססה על שני נימוקים נוספים - האחד, והעיקרי מביניהם, העובדה שהיריות באו כתגובה מבוהלת להשלכת הרימון ופיצוצו בסמוך למערער; השני, הקביעה כי בית המשפט קמא העניק משקל יתר לעובדה שהמערער ריצה, בעבר הרחוק, עונש מאסר.

32. ב"כ הנאשמים טענו כי על בית המשפט להתחשב בהסכם הסולחה ולהקל בעונשם של הנאשמים. לפי הטענה, יש לעשות זאת גם לנוכח עמדתם של השופטים הנדל וסולברג, הואיל וגם בענייננו מתקיימים שיקולים נוספים לקולה. במסגרת זו טענו הסנגורים כי להבדיל מעניין **עקול**, הרי שבענייננו מדובר בנפגע אחד בלבד, וגם ניתן להניח לזכות הנאשמים כי מותו נגרם על ידי אחרים (כמוזכר לעיל).

דין והכרעה

מתחם הענישה

הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה

33. הערך המרכזי שבו פגעו הנאשמים, בבצעם את עבירת ה**הריגה**, הוא ערך קדושת חיי האדם. כפי שציין השופט רובינשטיין בע"פ 7637/05 **יוסף נ' מדינת ישראל** (5.7.07), בס' ח(1):

לקדושת חיי האדם, מטבעה, שמור מקום בשורה הראשונה של ערכי כל חברה אנושית, וישראל בכלל זה; שאם אין חיים, חברה מנין. קיפוד חיי אדם מחייב מאסר לשנים ארוכות.

חטיפת אדם פוגעת קשות בחירותו. לעבירה זו מיוחסת חומרה מיוחדת: "מטבעם של דברים, סופה של חטיפה אינו תמיד נראה מתחילת המעשה... הפגיעה בנחטף אינה רק בשלילת חירותו שבוצעה בפועל, אלא בפוטנציאל הסיכון הטמון במעשה, שעלול אף להתדרדר לפגיעה פיזית חמורה" (ע"פ 4131/13 **שמארי נ' מדינת ישראל** (13.3.14) פס' 5).

מדיניות הענישה הנהוגה

34. כפי שנקבע בעניין **טוויל**, בס' 14:

על חומרתה היתרה של עבירת ההריגה לפי סעיף 298 לחוק, אין צורך להכביר במילים. המחוקק

ביטא חומרה זו עת בחר להעמיד את העונש מרבי לצידה על 20 שנות מאסר. חומרה זו נדרשים אף בתי המשפט לבטא בעת קביעת העונש הראוי לעבירה. יחד עם זאת, הענישה בהתייחס לעבירת ההריגה אינה אחידה, והיא משתנה בהתאם לנסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו האישיות של המבצע במקרה הפרטני, שאליו נדרשים בתי המשפט במסגרת קביעת העונש הראוי לפי תיקון מס' 113 לחוק.

ובענין עבירת החטיפה קבע בית המשפט העליון בעניין **מנסור**, בס' 4:

עבירת החטיפה היא עבירה חמורה כשלעצמה, שהעונש בגינה עומד על עשר שנים, הגם שניתן למצוא משרעת ענישה בעבירה זו (השוו: ע"פ 6421/11 **טארק סמרי נ' מדינת ישראל** (29.5.2012) וע"פ 5459/12 **אבו טיר נ' מדינת ישראל** (30.7.2013)).

על העונשים השונים שהוטלו בעבירות אלה במקרים שונים ניתן לעמוד מהתקדימים הרבים שפורטו לעיל. מגמת ההחמרה היא ברורה, וכאשר הוטלו עונשים מקילים עקב עמדת המאשימה במסגרת הסדר טיעון, ציינו זאת בתי המשפט במפורש.

נסיבות ביצוע העבירה

35. שלושת הנאשמים חברו יחדיו למעשי עבירה חמורים ביותר. הם קשרו קשר לחטוף את המנוח ולפגוע בו, וביצעו את מה שתכננו. המנוח, פועל בניין, צעד עם שחר, בלוד, לעבודתו, ואז בהגיעו לצומת רחובות פגעו בו הנאשמים באמצעות הרכב שבו נסעו. הדבר תועד במצלמות אבטחה שבצומת, והסרטון שחזינו בו הוא מזעזע. נראה בו המנוח כשהוא עובר במעבר חציה, ואז פגע בו הרכב. לאחר מכן ירדו השלושה מהרכב, ניגשו אל המנוח, הפליאו בו את מכותיהם, וחרף התנגדותו וניסיונו להיאבק בתוקפיו, גררו אותו והעלו אותו בכוח לרכב. אין חולק שעובר להכנסתו בכוח לרכב, הלמו בו הנאשמים באמצעות חפץ ארוך, וכן דקרו אותו באמצעות חפץ חד. אין גם חולק שגם לאחר שהוכנס לרכב, המשיכו הנאשמים להכות את המנוח ולדוקרו. מעבר לשתי העבירות של קשירת הקשר והחטיפה, הודו הנאשמים גם בעבירת ההריגה, החמורה מהן, כמי שגרמו למותו של הנאשם.

36. הנאשמים נסעו עם קורבנם החטוף מלוד לכביש 6 והגיעו עד אזור נבטים. בשלב זה יש פרק זמן בן מספר שעות שלא מחוור מה התרחש בו; הדבר הבא שאנו יודעים הוא, שגופתו של המנוח נמצאה בשטחי הרשות הפלסטינית, באזור היישוב בני נעים שבדרום הר חברון. אנו יודעים גם שהוא נדקר בלבו שתי דקירות קטלניות, שהוא נפגע קשות בראשו פגיעות שהחישו את מותו, וכן שנגרמו לו דקירות וחבלות בחלקי גוף נוספים. באשר למותו יש להדגיש שתיים אלה:

א. שכל אחד מהנאשמים הודה בביצוע עבירת הריגה. ודוק, עבירת הריגה דווקא, ולא עבירת רצח מצד אחד, או עבירה של גרימת מוות ברשלנות מצד שני.

ב. שהנאשמים גרמו למותו "בין בעצמם ובין על ידי אחרים". ברור כי ניסוח בלתי שיגרתי זה היה מוקפד, ועמד ביסוד ההסכמה על כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר הטיעון. הוא לא נכתב על ידי הצדדים כלאחר יד, ולעניין זה נפנה עתה.

37. לאחר שמיעת הטיעונים הארוכים בעניין זה, סבורים אנו שיש להבדיל בין השאלה **העובדתית**, לבין השאלה **הענשית-נורמטיבית**. השאלה הראשונה היא כאמור עובדתית: האם עלינו להניח כי הנאשמים לא גרמו במו ידיהם למותו של המנוח, אלא שמותו נגרם בידי אחרים. במקרה שהתשובה לשאלה זו היא חיובית, עולה השאלה **השנייה**, והיא מה משמעות הדבר מבחינה עונשית.

38. בשאלה הראשונה תמימי דעים אנו עם ההגנה, שלצורך קביעת העונש עלינו לצאת מנקודת הנחה **שמי שהמית בפועל את המנוח איננו הנאשמים עצמם או מי מהם**. הדבר נובע, בפשטות, מהשילוב שבין הניסוח האמור, שאיננו חד משמעי במכוון, לבין מושכלת היסוד שכל ספק עובדתי הנותר בסיומו של ההליך המשפטי פועל לטובת הנאשם. אכן, לקראת סיום טענות ב"כ הצדדים, הודה בכך בהגנותו ב"כ המאשימה "חד משמעית", בציינו שאין המאשימה יכולה לומר "מי היה זה שדקר את הדקירה הקטלנית", וכי היעדר יכולת זו נוגע גם לשאלה האם היו אלה הנאשמים או אחרים (ראו עמ' 70 לפרוטוקול). בכך יש מענה ברור לשאלה הראשונה.

39. מה משמעות הדבר מבחינה נורמטיבית-ענשית? כאן מגיעים אנו לשאלה **השנייה**, הנפרדת. ב"כ הנאשמים טענו שאם עלינו להניח שלא הנאשמים (או מי מהם) הסבו במו ידיהם את מותו של המנוח, כי אז מתחייבת מיניה וביה הקלה של ממש בעונשם, המתבטאת במקרה כגון זה בשנות מאסר, והפנו לפסיקה התומכת בעמדתם (כגון עניין **בן יצחק**, לעיל ס' 28). ברם, אנו סבורים שהקלה בעונש כנטען איננה מתחייבת, בוודאי שלא אוטומטית, וכי הדבר ייקבע בכל מקרה לפי נסיבותיו. טול מקרה שבו הורשעו מספר אנשים כשותפים (מבצעים בצוותא) לעבירת הריגה, כאשר כולם תקפו יחדיו את המנוח ודקרו אותו בסכינים באותו אזור בגופו, אך הוכח שרק אחד מהם דקר את הדקירה הקטלנית. במקרה כזה אין מקום ככלל להבדיל בעונשם של כל השותפים (וראו גם הפניית המאשימה לפסק הדין שהובא בס' 17. א. לעיל). במקרה של עבירת רצח שבצידה נקבע עונש חובה, אין גם ניתן לפי דין להבדיל בין העונשים.

40. אכן, גם ברמה העקרונית, העובדה שעבירת המתה או עבירה תוצאתית אחרת לא בוצעה "בידיים" - אינה מביאה בהכרח להקלה בעונש (לעומת עונשו של מבצע העבירה "בידיו"). כך ניתן עקרונית להזכיר את **המשדל** אדם אחר לביצוע עבירה, שעונשו נקבע בחוק כעונשו של **מבצע העבירה** (ראו ס' 30 ו-34 לחוק העונשין). ואין להשיב על כך שהעונש הקבוע בחוק הוא עונש המקסימום. כך יהיה הדבר גם בעת קביעת **מתחם הענישה** הקונקרטי במקרה מסוים, ובעת **הטלת העונש** בפועל (ואנו מתעלמים כרגע מהנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה). בית משפט שהרשיע בדיון הן את מי שביצע עבירה מסוימת והן את מי ששידל אותו לביצוע אותה עבירה - יהיה עליו לשקול את שיעורו של העונש המסוים המוטל על השניים, ולבחון האם יש להבדיל בין המשדל לבין המבצע בפועל, לכאן או כאן, בכל מקרה לפי נסיבותיו. תרומתו של המשדל לביצוע עבירה רבת משתתפים היא ישירה ולא עקיפה. ללא שידולו, לא היה המבצע נוגש לביצוע העבירה (פלר, **יסודות דיני עונשין**, כרך ב,

תשמ"ז, עמ' 186-187, 225-229). עונשו של המשדל לביצוע עבירה יכול להיות כעונשו של המבצע אותה עבירה, ואף חמור יותר (ע"פ 2813/95 פלונים נ' מדינת ישראל פ"ד נא(3) 388, 415-416; קדמי, **על הדין בפלילים**, חלק ראשון, תשס"ה, 374, 379).

41. המקרה שלפנינו שונה מביצוע בצוותא "רגיל" של עבירת המתה. עלינו להניח שהנאשמים גרמו למותו של המנוח בידי אחרים, וכפי שהציעה ההגנה, עלינו לשוות לנגד עינינו את האפשרות שהנאשמים מסרו את המנוח החטוף, המוכה והדקור שברכבם, לידיהם של אחרים, שהם אשר דקרו אותו למוות. בעניין זה יש להדגיש שאין מדובר "רק" במי **שהיה צריך לצפות** את אפשרות המתתו של המנוח, כפי שביקש לטעון עו"ד אבנון. הנאשמים הורשעו בעבירת הריגה שהיא עבירת **מחשבה פלילית**, ולא בעבירה של גרימת מוות **ברשלנות**. הווה אומר, גם בהנחה העובדתית המקילה עם הנאשמים כאמור, עלינו להניח שהם מסרו את קורבנם לידי אחר או אחרים **מתוך מודעות בפועל לאפשרות שהדבר יביא להמתתו**.

42. בשוקלנו לעניין העונש את כל הנסיבות הרלוונטיות, הרי בכל הנוגע **לעבירת ההריגה** סבורים אנו שיש לייחס משקל לקולא לעובדה שלא הנאשמים או מי מהם הרג בעצמו את המנוח. ברם, מדובר במשקל מסוים בלבד. כך, איננו סבורים שיש מקום להצעות הסנגורים בדבר שיעורו של מתחם הענישה, שהתבססו במיוחד על הנקודה הנדונה, כעילה להקלה משמעותית בעונש.

43. מוסכם על כל הצדדים כי בהתאם להלכה הפסוקה יש לראות את כל העבירות שביצעו הנאשמים כ"**אירוע אחד**", ולקבוע את מתחם הענישה לאירוע כולו (ראו ס' 40 יג(א) לחוק). הווה אומר, מתחם הענישה יכלול הן את **קשירת הקשר** לחטוף את המנוח ולפגוע בו, הן את **חטיפתו** של המנוח בנסיבות קשות, שכללו בין השאר אלימות אכזרית ומסוכנת, והן את **אחריותם של הנאשמים**, המלווה במחשבה פלילית, **למותו** של הנאשם. למען הסר ספק, מעשי החטיפה והאלימות שביצעו הנאשמים אינם נבלעים מבחינת מתחם הענישה - והוא הדין בקביעת העונש - בעבירת ההריגה החמורה.

44. בכל הנוגע לעבירת **החטיפה**, סבורים אנו כי מדובר במעשים המצויים ברף הגבוה של מעשי החטיפה. בעניין זה גם לא התעוררו קשיים ראייתיים שהובילו להסדר הטיעון.

בכל הנוגע לעבירת **ההריגה**, הכירה הפסיקה בקיומו של מנעד עונשי ניכר, הנובע בין השאר מהנסיבות המגוונות של ביצוע העבירה. גם הניסיון ליישב בין כל העונשים שניתנו בכל הערכאות הוא קשה מעצם טבעו, **בין השאר** לנוכח נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה שיש להתחשב בהן, ולנוכח הסדרי טיעון שהגיעו אליהם הצדדים. עמדנו על חלק מקשיים אלה בעת שהתייחסנו לפסקי הדין שהובאו לעיל. כך למשל עניין **עבד אל קאדר** שהוזכר לעיל (ס' 22. ד.) קרוב מבחינת עובדותיו למקרה שלפנינו, אך העונש שהוטל הוא **כעונש הנקוב** אשר הוצע **במסגרת הסדר טיעון**, ובית המשפט החליט לכבד את הסדר הטיעון, תוך שהטעים כי עונש זה **אינו משקף את רמת הענישה הנהוגה**.

45. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי ב"כ הנאשמים יוכלו לטעון כי לפי חומר הראיות יש קשר בין הסכסוך המתואר

ברקע לכתב האישום לבין "יתר המתואר בכתב האישום", היינו מעשי העבירה שביצעו הנאשמים. ב"כ המאשימה ציין כי בתיק החקירה "יש אינדיקציה" לקשר כאמור. **ברם, אינו סבורים שיש לתת לכך משקל לקולא.** זאת ועוד, לפי החלופה העובדתית הנוחה יותר לנאשמים, שלפיה הם מסרו את המנוח בעודו חי לידי אחרים - הזיקה האמורה בין הסכסוך לבין מעשי העבירה עשויה הייתה אף להחמיר את מצבם. אכן, עו"ד אבנון שם לב, במהלך טיעונו לעונש, לפוטנציאל הבומרנגי של הטיעון, ובשלב זה ציין שאין אינדיקציה בתיק החקירה לכך "שהנאשמים ידעו את מהות הסכסוך בין שני הצדדים היריבים..." (עמ' 59).

46. מתחמי הענישה שהציעו באי כוח הנאשמים נראים לנו נמוכים בהרבה ממתחמי הענישה הראויים. כללית, לא נוכל ללמוד היקש ממקרים שבהם הוטלו עונשים, אשר בתי המשפט עצמם, בין בערכאה הראשונה ובין בערכאת הערעור, קבעו שאינם משקפים את מדיניות הענישה הראויה. כמו כן, עלינו לזכור שברוב התקדימים העונשיים שהובאו בפנינו לא היה מדובר בהרשעה בעבירת הריגה ובעבירת חטיפה מתוכננת גם יחד.

מצד שני, נראה לנו, בהתחשב בכל השיקולים הרלוונטיים, ובפסיקה שהוגשה, שגם מתחם הענישה שהציע ב"כ המאשימה הוא גבוה יתר על המידה.

מתחם הענישה - הכרעה

47. **בהתחשב בכל השיקולים שפורטו, אנו קובעים את מתחם הענישה הכולל על 13-19 שנות מאסר.**

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

48. שלושת הנאשמים הם בשנות השלושים לחייהם. לנאשם 2 אין עבר פלילי כלל, וברישומו של הנאשם 1 עבירה ישנה שבגינה הוטל עליו עונש מאסר על תנאי. שניהם יכלאו אפוא לראשונה בחייהם. יש להתחשב בכך.

לנאשם 3 יש **עבר פלילי**, לרבות בעבירות אלימות, והוא נדון למספר עונשי מאסר בפועל שאינם ארוכים יחסית. ככלל זהו שיקול שיש להביאו בחשבון לחומרה. ואולם, לנוכח חלקם השווה של שלושת הנאשמים בביצוע העבירות החמורות במקרה זה, ולנוכח הסכמת הצדדים כי יוטל עונש מאסר זהה על שלושתם - **הרי שעל כל אחד מן הנאשמים יוטל אותו עונש מאסר.**

49. **הודיה באשמה ולקיחת אחריות** משמשות ככלל כנסיבה משמעותית לקולא ומשפיעות על **מיקומו** של העונש המוטל בתוך מתחם הענישה. ב"כ המאשימה ביקש בתחילת טיעונו שלא להתחשב לקולא בהודיית הנאשמים במקרה זה, משום שההקלה התבטאה בעצם המרת עבירת הרצח לעבירת הריגה במסגרת הסדר הטיעון, דבר שמנע מהנאשמים את הסכנה שיורשעו במשפט הוכחות בביצוע עבירת רצח, ויידונו עקב זאת למאסר עולם. לאחר מכן נסוג קמעא וגרס כי **"עיקר ההקלה"** באה לביטוי בעצם הסדר הטיעון. אינו רואים עניין זה עין בעין

עם טענת ב"כ המאשימה - אף לא בגרסתה המרוככת - ולדעתנו יש בקביעת העונש לייחס משקל ממשי לקולא להודיית הנאשמים, ולכך שלקחו אחריות על מעשיהם והתחרטו על ביצועם. הסדר הטיעון בא לאחר שיקול של **שני הצדדים** המכירים את חומר החקירה ואמורים להעריך את הסיכויים והסיכונים שיש **לכל אחד מהם** בניהול משפט הוכחות. כך בכלל, וכך גם במקרה זה, שבו ב"כ המאשימה עצמו הצביע על הקשיים הראייתיים שעמדו בפני המאשימה בכל הנוגע לשאלת קטילתו של המנוח (דהיינו, דרך ההוכחה הנסיבתית מלכתחילה, בהעדר ראיות ישירות להריגת המנוח; הפער בזמן ובמקום; הקושי בהבאת עדים משטחי הרשות הפלסטינית). חזקה על ב"כ הנאשמים כי העריכו כדבעי גם הם את הסיכויים והסיכונים של מרשיהם בניהול המשפט.

אמור מעתה, ההסכם שהוצג בפנינו הוא **נקודת המוצא** לבחינת שיקולי הענישה, ואין לקבל, מכל מקום במקרה זה, את הטיעון - מפורש או משתמע - שרק הנאשמים נהנו מהסדר הטיעון, ועל כן בהתחשבות בהודייתם יש כביכול משום "כפל הנחות". לא כך הדבר, וכאמור נייחס משמעות ממשית לקולא להודיית הנאשמים.

50. **לגבי הסכם הסולחה** - לאחר עיון בפסיקה בסוגיה זו, סבורים אנו כי יש לתת להסכם הסולחה משקל מסוים בלבד לקולא, ובוודאי שלא משקל מכריע. ראו בעניין זה דברי השופטת ארבל בע"פ 8280/11 **מחמוד בכר נ' מדינת ישראל** (24.4.12):

נוסיף באשר להסכם הסולחה החדש שהושג בין הצדדים, כי על אף שהסכם סולחה יכול להוות שיקול לזכות הנאשם, לא מדובר בשיקול מכריע. בנוסף, הסכמי סולחה אינם יכולים לבוא תחת מעורבותן של רשויות המדינה, "בפרט כאשר מדובר במעשים שבמהותם מבטאים נטילת החוק לידיים לצורך פתרון סכסוכים תחת פניה לרשויות המוסמכות" (ע"פ 7564/10 **זועבי נ' מדינת ישראל**, פס' 4 לפסק דיני ..., 3.3.2011).

גם בעניין **עקול** ציין בית המשפט העליון כי אין בהסכם סולחה **כשלעצמו** כדי להצדיק הקלה משמעותית בעניין העונש (ראו לעיל ס' 31).

בעניין חשיבות הסולחה בהשכנת השלום והידברות בין המשפחות, ראו דנ"פ 3261/03 **סרחאן נ' מדינת ישראל** (9.4.03), פס' 6. עוד בעניין הסולחה, ראו רון שפירא "הגיעה העת לסולחה" **הפרקליט** מח (תשס"ז) 433.

לעניין הפיצויים סבורים אנו שיש מקום להבדיל באופן ממשי בין שיעור הפיצויים שיחויבו בהם הנאשמים 1-2, לבין שיעור הפיצויים שיחויבו בהם הנאשם 3. מטעם הנאשמים 1 ו-2 שולמו למשפחת המנוח סכומי כסף נכבדים. דברים אלה אינם אמורים לגבי הנאשם 3, **שאינו מוזכר בהסכם הסולחה הכתוב**, ולדעתנו אין די בעניין זה בהצהרתם ה"נדיבה" של באי כוח הנאשמים 1 ו-2.

הכרעה עונשית

51. בהתחשב בכל השיקולים הרלוונטיים, גוזרים אנו על כל אחד מן הנאשמים בגין העבירות שהורשע בהן את העונשים הבאים:

א. 15 שנות מאסר בפועל, שיימנו מיום מעצרו של כל אחד מן הנאשמים (שני הנאשמים הראשונים מיום 28.5.15; הנאשם 3 מיום 10.6.15).

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, והתנאי הוא שכל אחד מן הנאשמים לא יישא בעונש זה, אלא אם כן יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו כל עבירת אלימות מסוג פשע, לרבות עבירות חטיפה ולרבות קשירת קשר לביצוע עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, והתנאי הוא שכל אחד מן הנאשמים לא יישא בעונש זה, אלא אם כן יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון לרבות איומים.

52. הנאשמים 1 ו-2 מחויבים בתשלום פיצויים בסך 40,000 ₪ כל אחד.

הנאשם 3 מחויב בתשלום פיצויים בסך 160,000 ₪.

כל סכומי הפיצויים הם לטובת שלוש האלמנות ו-12 הילדים.

לכל אחד מהילדים ישולם סך של 10,000 ₪.

לכל אחת מהאלמנות ישולם סך של 40,000 ₪.

כל סכומי הכסף שיתקבלו, יחולקו תחילה, בחלקים שווים, בין הילדים.

רק לאחר תשלום כל הפיצויים לילדים, ישמשו כספים נוספים שיתקבלו על חשבון הפיצויים, לתשלום, בחלקים שווים, לאלמנות.

הנאשמים יפקידו את כספי הפיצויים בקופת בית המשפט עד ליום 1.12.16.

ב"כ המאשימה ימסור למזכירות את פרטי כל הזכאים לפיצויים.

ככל שמי מהילדים קטין - יועברו הכספים המיועדים עבורו לנאמנות בידי האפוטרופוס הכללי, אשר יעבירם לידי אותו קטין בהגיעו לגיל 18.

ב"כ המאשימה יעביר את גזר דינו זה ואת פרטי הקטינים גם למרכז לגביית אגרות וקנסות.

53. רכב ההסעות ששימש לביצוע החטיפה, מסוג פולקסוואגן, מ.ר. 3559760 - **יחולט** (נעיר כי בעניין זה לא שמענו כל טיעון שכנגד, מטעם הנאשם 1 שהוא בעליו של הרכב).

הודעה לכל אחד מן הנאשמים זכותו לערער לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום ה' באלול תשס"ו, 8.9.16, במעמד ב"כ הצדדים ושלושת הנאשמים עצמם.

רמי אמיר, שופט

ליאורה ברודי,
שופטת

השופט מנחם
פינקלשטיין, סג"נ אב"ד

הוקלד עלידינופרסולימן